

Universitätsbibliothek Paderborn

Rev. P. Francisci Josephi à Rodt Capuccini Anterioris Austriæ Provinciæ. Opus ...

Planctvs Ecclesiæ Et Animæ - Super Caput Primum Lamentationum
Jeremiæ Prophetæ. Allegorice, Et Moraliter Expositus, & Distributus In
Discursus LII. Concionatorios Quadragesimales ... ; Scilicet Liber Vitæ, Et
Excessvs Amoris ...

Rodt, Franz Joseph von

Campoduni, 1680

Lamed. O vos omnes, qui transitis per viam, attendite & videre, si est
dolor, sicut dolor meus? Thr. 1. v. 12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52659)

DISCVRSVS XXIII.

Lamed.

O vos omnes, qui transitis per viam, attendite & videte, si est dolor, sicut dolor meus!
Thren. c. I. v. 12.

DE ECCLESIA.

Transseunt omnes status, & vulneratam Ecclesiam praterseunt, nec est, qui Samaritani munus obire velit.

Vox Ecclesie

Lacrymabilis gemitus, alta suspiria, tristes singultus, vox lugubris aures vestras pulsatur, auditores. O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor, sicut dolor meus. O vos omnes, sive necessarij & amici, sive extranei, qui transitis per viam, in qua gemens & dolens jaceo, attendite, diligenter, & videte, compatiendo, si est dolor, tam graviter affligens, & torquens, sicut dolor meus, quo ego affligor. Unde hæc querelæ lamentabiles? cujus

sunt hæc funesta altis singultibus fracta verba? Cujus vox lacrymabilis? Est vox Ecclesie in tribulatione constituta, respondet Doctor meus Seraphicus, quæ ab alienis impugnatur, a filiis propriis non defenditur, sed potius à plurimis debonestatur. Clamat ergo, ingemiscit, plangit, suspirat jacens in afflictione S. mater Ecclesia, & transeuntium omnium lamentabiliter opem implorat, sed transeunt omnes per viam, non attendunt vulneratam, non vident compatiendo desolatam, ut merito

S. Bonaventura in Thren. hic.

Ab omnibus devotiss.

Aa 2.

cum

Psal. 21.
v. 8.

cum regio propheta conqueri possit: Omnes videntes me, deriserunt me; locuti sunt labiis, & moverunt caput.

tur: invenerunt me Custodes, qui circumceunt civitatem; percusserunt me, & vulneraverunt me, tulerunt pallium meum mihi Custodes muros.

Cant. 67
v. 7.

II.

Luc. 10.
v. 30.

Legisperito argute Dominum tentanti, apposite divina Sapiaientia parabolam illam hominis ab Jerusalem in Jericho descendentis obviavit, qui in latronum manus incidens, non tantum omnibus spoliatus, sed insuper graviter vulneratus, semivivus relictus est. Casu igitur transiens eadem via Sacerdos, vulneratum vidit quidem, sed ad compassionem parum commotus, praterivit: Similiter & Levita, uti vestigia Sacerdotis, ita duritiam cordis secutus pertransijt. Demum Samaritanus quidam iter faciens, & videns eum, misericordiam motus est, & appropians alligavit vulnera ejus, infundens oleum, & vinum, &c.

Quamvis non desint, qui cum S. Gregorio & Hugone hunc passum in bonam partem interpretentur, melius tamen & germanius Theodoretus, Titelmannus & alij in malam partem accipiunt, unde per Custodes intelligunt Reges & Tyrannos haereticos, & perversos; Tales fuerunt Reges Ariani, ut Valens Theodericus, Genfericus, Hunericus, ceterique, qui in persecutione Gothica & Wandalica, Ecclesiam orthodoxos Doctores & Episcopos bonis, libertate, & vita spoliaverunt. Tales hodieque sunt Saraceni, & Mahumetani. Tales quoque fuerunt impij Episcopi & Praelati, qui in haeresim declinaverunt, ut Dioscorus, Nestorius, Eutiches, Pelagius, Priscilianus, qui pallium Ecclesiae per schisma & haeresim disciderunt, maxime autem Arius; unde Petrus Alexandrinus Episcopus testatur, noctu apparuisse sibi Jesum veste discissa, causamque rei sciscitanti dixisse: Arius vestem meam, quae est Ecclesia, dilaceravit.

à Latronibus, id est infidelibus

Cornelius hic.

Principibus

Episcopis Ariam, &c.

Breviar. Roman. 26. Nov.

Vulneratus in via Jericho.

Denotat Ecclesiam vulneratam.

Similis ferè casus est, afflictæ, & desolatæ matris Ecclesiae, quæ incidit in latrones, per quos Hugo Cardinalis etiam haereticos intelligit, & possunt pari ratione latronum nomine omnes gentiles & infideles populi designari, qui deserunt hujus mundi depradando percurrentes; Ecclesiam quasi viduam desolatam inter angustias comprehensam, spoliaverunt, & impositis plagis semivivam reliquerunt, unde cum caelesti sponsa conqueri-

Eadem crudelitate in Ecclesiam Dei modernis temporibus delavierunt Custodes infideles
Lutherus

Modernis
hereticis.

Saracenis.

Lutherus, Calvinus, Zwinglius cum suis sectatoribus, qui turpiter Ecclesiæ vestem per doctrinarum falsarum schismata lacerarunt, pallium pudicitiae, & integritatis gloriam abstulerunt, Reges autem & Principes hetherodoxi, nec minus Mahumetani, & Saraceni graviter Ecclesiam percusserunt, & vulneraverunt, tot quasi amputatis artubus & membris, quot provincias & regna ab Ecclesiæ unitate absciderunt. Clamat ergo gemens Ecclesia, & spoliata, nudata, percussa, & vulnerata omnium implorat opem: O vos omnes, qui transitis, attendite, & videte, si est dolor, sicut dolor meus.

III. Quis siccis hoc spectaculum lacrymabile intueatur oculis?

Quis cum plorante, & ingemiscente matre, non ingemiscat, & collacrymetur? Quis non compatiatur vulnera ejus non alligari? Nunquid resina non est in Galaad? Aut medicus non est ibi? Quare ergo non est obducta cicatrix populi mei? Nunquid medicus non est ibi, *Propheta*, vel *Sacerdos*, glossatur Interlinearis, horum enim maximè est, officium medici Ecclesiæ vulnerata præstare; Medici enim, & Samaritani (qui Custos interpretatur) & pastoris munus Sacerdos obire debet, præcipuè verò Summi Sacerdotes,

Pontifices, Episcopi & Prælati. Sed pro dolor Sacerdotes multi eadem viâ descendentes, visâ licet Ecclesiâ vulneratâ, & percussâ, tamen prætereunt: Nullâ factâ misericordiâ (notat Hugo) cum tamen idè inungantur manus Sacerdotum, ut affluant misericordiâ. His graviter comminatur Deus per Ezechielem; *Vae Pastoribus Israel, qui pascebant semetipsos... Lac comeditis & lanis operiebamini, &c.* Sed è contra, quod infirmum fuit, non consolidastis, & quod ægrotum, non sanastis: quod fractum est, non alligastis. O Pastores, Sacerdotes, Prælati, & Custodes, stupor obtinuit me. Nunquid resina non est in Galaad, aut Medicus non est ibi? Quis medebitur tui?

Fuerunt, qui, æquè muneris sui memores, ac afflictæ Ecclesiæ compatiens, Medici, & Chyrurgi officium subire non recusabant: Sed nec medicina, nec tempus, tot, tantisque vulneribus suppeditabat. Nam Languor prolixior gravat medicum. Alij vel minus peritè, vel minus fideliter, officio medici functi sunt, contra quos cum paupercula illa (sanguinis profluvio duodecim annis afflictâ) muliere, bene sancta & afflictâ mater Ecclesia conqueritur, quod fuerat multa perpessa à compluribus medicis, & erogaverat omnia sua, nec quicquam profecerat, sed medicis,

Ezechi. c. 34. v. 4.

Medici Prælati Ecclesiæ.

Thren. c. 2. v. 13.

Ecclesi. c. 18. v. 11.

Aliqui imperitè medicantur.

Marci. c. 5. v. 26.

Ecclesi. pass. à medicis.

Jerem. c. 8. v. 22.

Glossa Interl.

Non est medicus.

*Ecclesia
pessa à
medicis.*

*Luc. c. 8.
v. 43.*

*Principes
debent
esse medi-
ci.*

*Plut. in
Pelopida.*

*Alexan-
der luget
Hephe-
stionem.*

magis deterius habebat. Quod idē confirmat Lucas medicus; in medicos erogaverat omnem substantiā suam. Hi ergo Ecclesiam, substantiā suā exhaustam dereliquentes, prætereunt. *Quis me debetur tui?*

IV.

Succedunt Sacerdotibus Levitis & Prælati, Principes, Reges & Monachæ, descendentes eādē viā, in qua spoliata, percussa, & vulnerata jacet Ecclesia, quæ non minus eos lamentabili voce interpellat: *O vos omnes, qui transitis, attendite & videte, si est dolor, sicut dolor meus.* Meritò tam miserabilis Ecclesiæ facies, ad compassionem movere deberet humanum Christiani Principis animum.

Tam tenero Magnus Alexander Hephæstionem suum prosequatur amore, ut de ipso Plutarchus testetur: *Alexander, cum obisset Hephæstionem, non solum equos torondit, verum etiam pinnas & propugnacula è manibus eripuit, ut etiam civitates lacrymari viderentur.* Non minorem compassionem Christiani magnates in lacrymabili Ecclesiæ statu exhibere deberent, sed nec equos tondere, sed phaleris adornare, non pinnas & propugnacula dejicere, sed nova erigere, & è contra Ecclesias evertere cernuntur, ut dum tubis & tympanis resonantes urbes non collacrymantur Ecclesiæ, saltem diruto-

rum templorum lapides clament.

De Alexandro quoque Magno recenset Q. Curtius, quod vulnus Lysimachi in fronte acceptum diademate, è capite suo detracto, obligaverit. Nec minus olim Christiani Principes diademata, & fascias regias de capite detrahebant, ut jis vulneratam ligarent Ecclesiam, ac foverent, hodie scissa Ecclesiæ vestimenta & pallium apprehendere non erubescunt, ex quibus fascias regias, & diademata capiti suo adaprent.

Et siquidem vulnerata, & spoliata Ecclesia medicam ab ipsis manum impleret, non nisi hauriendum, & fundendum percreuenta bella sanguinem expectare potest, quo penitus debilitata, extremum actura spiritum, & cum sanguine effusura simul vitā videtur. Quod si ergo Chyrurgus aut Medicus, immoderatè agro copiosum effundens sanguinem, graviter inculpatur, cur non & Principes Christiani, tam cruentis & immanibus bellis inter se concertantes, & christianum sanguinem tanquam aquam in circuitu Jerusalem effundentes, gravem coram severo Judicis æterni tribunali rationem reddaturi sint?

Guilielmus Angliæ Rex, jam moribundus, lacrymantibus oculis.

*Lysimachii
vulnus
suo dia-
demate
ligat.*

*Non ita
Principes
Christiani.*

*Fundunt
immoder-
atè san-
guinem.*

V.
Baron
1087.

Guilielmus Anglus ind. angustissimus.

culis peracta vitæ maculas plangere, & corde ob peccata gravia tremente circumstantes alloqui cœpit: Væ mihi, mox ante tremendum Judicis tribunal sistendo, qui in sexaginta quatuor annorum spatio tam copiosè effudi sanguinem christianum, templa & monasteria in domos venatorias converti, Melitensium sive Rhodiensium equitum Ecclesiâ etiam in cineres redactâ.

Petrus Aragonus globo occisus.

Petrus Aragonus Alphonfi frater cinctâ, obsidione, Neapoli, à Germano, ut tormenta bellica ab æde B. Virginis Carmelitanæ, mœnibus juncta averteret, admonitus, in hisce casibus non Ecclesiaram, sed bellicæ artis rationem habendam respondit: exploso itaque tormento bellico, globus restâ in ædem Divæ Virginis, licet sine damno impulsus, magna omnium admiratione percussus resiliit, ac caput Petri Aragonij confregit. Ita Thomas Costus, Mariana.

Templa tanquam Idolorum Fana diruntur.

Inter moderna Christianorum Principum bella, exigua templorum, sed bellici tantum statûs habetur ratio, dejicere templa, ædes sacras in cineres redigere, monasteria solo æquare, quotidiana nobis sunt spectacula, ac tam parum sacra Martyrum ossa, & reliquiæ,

imò ipsius Christi Corpus & Sanguis realiter sub Sacramentalibus speciebus præsens Martium furorem avertit, ac si Babylonius tantummodò Bel, aut Philistæorum Dagon ædes illas inhabitaret, neque summo Deo, ac Mari Virgini, sed Saturno, aut Veneri dedicata Christianorû templa essent. An non ergo tristibus hisce spectaculis cor mœrens desolatæ Ecclesiæ contremiscat, & in gemitibus deficiat, dum non tantum ab alienis, hæreticis, schismaticis & Saracenis, sed à proprijs filijs impugnatur, spoliatur, percutitur & vulneratur. O vos omnes, qui transitis, attendite, & videte, si est dolor, sicut dolor meus!

VI.
Transeunt etiam coram afflicta, & vulnerata Ecclesia milites, à quibus magnum olim acceperat auxilium, & defensionem. Nam & Caius Pontifex B. Sebastianum, qui ad multorum profectum sub specie militiæ latebat, Ecclesiæ Defensorem constituit: uti testatur Baronius, adeoque primus ille hoc glorioso Defensoris Ecclesiæ nomine honoratus fuit. Ut etiam Martinos, Mauritos, Gereones, & alios primitivæ Ecclesiæ heroës præteream, in gladio Magnorum Constantini, & Caroli, in gladijs Equitum Rhodiorum, Templariorum, Teutonicorû magnam

Milites olim Ecclesiæ Defensores.

Baron. An. 286.

nam ponebat fiduciam, quorum ad Isaïam, Non equidem mili- Non mi-
 generositate Terra sancta, Ar- lites in-
 chipelagi Insulæ, Prussia tota iuriantur.
 & Livonia cum adjacentibus
 Provincijs Romanæ Ecclesie
 subjecta est, & obducta cicatrix à saracenis inflata. Sed Sed bella
 hodie spoliata & vulnerata Ec- damiosa.
 clesia aut parum aut nihil sperare à milite christiano auxiliij potest: Pertransit enim, afflictam cernens Ecclesiam, & movens caput, illud Isaïæ proferre videtur: *non sum Medicus, & in domo mea non est panis.* Non enim milites, professionis suæ esse censent, ut medicari, & curare vulneratam Ecclesiam, eamque spoliatam pallio dimidiato, ad exemplum S. Martini contingere, & optatam, pugnando contra pacis perturbatores, restituere quietem debeant, sed ita militare optant, ne sua promovendæ pacis damna, sed prolongandi belli utilitatem sentiant; clamet interim, torqueatur, percutiatur, spoliatur, vulneretur Ecclesia, hoc nihil ad militem, *non sum Medicus, & in domo mea non est panis.* Hebraeus legit, *non sum Chyrurgus;* Pintus, *non ero ligans,* sumpta metaphorâ à chyrurgis. Si ergo Miles Medicus, ligans, vel Chyrurgus non est vocandus, quod ergo illi nomen dabimus? *voca nomen ejus: Accelera, spolia detrahere, festina prædari;* ait Dominus: VII.
 Fortè in Ministris regijs, & Politici
 Consiliarijs plus sperare poterit Ecclesia spoliata & vulnerata? Hi enim consilium quasi medicum in Curijs principum convocant, de Ecclesie salute consulturi. Præsident consilio ratio statûs; præscribitur modus procedendi, per sophismata Politica; & fit processus, & conclusio secundum regulas propriij interesse: prout ergo Interesse proprium, Ratio statûs, & sophismata Politica dictaverint, ita Politici languenti Ecclesie obviare decernunt, subinde ad Patientiam hortantur Ecclesiam, & aliquo lenitivo, blandisque verbis consolantur, ut spe lætata interpellare ipsos importunè cesset; aliquando sub specie exigentis necessitatis per cruenta bella, superfluum sanguinem haurientem suadent, aliâ occasione sudoris.

Hodie
spoliata
755.

Isa. c. 3.
v. 7.

Isa. c. 8.
v. 1.

Non Ec-
clesia san-
luitem.

drifera præparant, quibus angustiatæ Ecclesia, sudorem pene emittit sanguineum, quem propius salute per salubrem foreasserunt, expellenda de præcordijs malignitati internæ. Denum pro temporis opportunitate amarus potus præscribunt, purgando, ut ajunt, corpori, imò integra etiam membra à corpore rescindenda discernunt, consultius fore prætendentes, amputare partem, ne totum pereat. Nec corrosiva subinde desunt emplastra, quibus vulnera à putredine pura conserventur, cum tamen curatione potius, quam refractione indigerent. Verbo, ut absolvam: Non confortativa, sed corrosiva tantum, & acerbæ remedia præparat Alchimia politica, juxta Rationis statum, & proprium Interesse. Interim inter horum medicorum manus plurima patitur vulnerata Ecclesia, non citò sananda, sed diu torquenda; Et siquidem testatur Plinius, *medico tantum hominem occidisse impunitas summa est*, sic & politici (qui sub medicorum larva carnificum personam agunt) solis occidisse, vel afflixisse saltem Ecclesiam impunitas summa est. Licet Seneca medicis hoc saltem tribuat encomium, quòd ad alienum commodum pro suo veniunt, tamen nec politici

de Ecclesia hoc merentur præconium, ad huius enim incommodum pro suo veniunt commodo, quos remunerari copiosius mallet Ecclesia, si manus medicas, muneribus & sanguine plenas, à se removerent. In horum ergo medicorum manus incidens Ecclesia exclamat: *O vos omnes, qui transitis, attendite & videte, si est dolor, sicut dolor meus.*

Nobiles & illustres hujus mundi parum curant Ecclesiam languentem, equitando, & venando assueti, si quando vulneratam aspiciunt Ecclesiam, pertranseunt, nullum afflictæ exhibituri beneficium, nisi forte canes, Dominis mitiores, lambant ulcera & vulnera ejus.

Nec major in mercatoribus ponenda fiducia, nam lucro suo immergi, expediendas tantum, & recipiendas merces cogitant, nec resinam, nec medicum domi suæ alunt. Nec est quòd in literatis confidat; Legisperiti enim in suis actionibus hæreditariis, in titulis de usucapionibus & longi temporis præscriptionibus, de contractibus, obligationibus, &c. Theologi in suis speculationibus; Philosophi in suis distinctionibus realibus, modalibus, & formalibus ita sunt profundati, ut Archimedis instar, toto, per Martios furores, fluctuante orbe, vix ruentis Eccle-

*Ad in-
commodum
Ecclesie suo
commodo
veniunt.*

*Nobiles
non curas
Ecclesiam.*

*Nec mer-
catores.*

Nec literati.

litæ

*Sed proprium curant inser-
eff.*

*Seneca l. 4
de benef.
6. 13.*

P. Franc. Josephi Op. IV.

Bb.

fia tumultum, aut percussa, & vulnerata gemitum attendant. Sed licet attendant, vulneratam respiciant, & compatienter succurrere parati sint, parum tamen, aut nihil efficient;

Mich. c. 1. v. 9. *Quia desperata est plaga ejus; ac tanta, quæ non hominem medicum, sed Samaritanum cœlestem, & divinum requirit.*

Thren. c. 2. v. 13.

Glossa *Magna est velut mare contritio tua, Ord & Ecclesia corrupte, ait ordinaria:*

Moral. *Quis medebitur tui? Quasi diceret: Solus Deus hoc potest, addit moralis.*

X,

Christus Samaritanus.

Respice itaque cœlestis Samaritane, & magne de cœlo descende medice, quia magna in terris jacet ægrotā, non tantum à latronibus spoliata, percussa & vulnerata, sed etiam plurimum perpeffa à compluribus medicis. Attende & vide, si est dolor, sicut dolor ejus.

Thren. c. 1. v. 2. *Omnes amici ejus spreverunt eam, facti sunt ei inimici. Custodes, qui Samaritani gerere debent officium, tulerunt pallium ejus, sciderunt vestimentum, percusserunt, & vulneraverunt, & ipsa oppressa amiritudine, facta est vilis. Videns ergo afflictionem Ecclesie Sponsæ tuæ è gentibus electæ, miseri-*

cordia motus descende, Samaritane cœlestis, alliga vulnera, infunde oleum, gratiam conferendo, & vinum, spiritualem lætitudinem tribuendo.

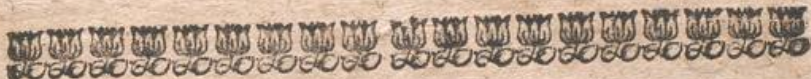
En quantas uno, & amplius ab hinc sæculo, percussiones & vulnera excipit Ecclesia tua ab alienis, & à propriis filiis? Impone vulneratam super jumentum tuum, nempe super carnem propriam, pro nobis vulneratam, & vulneribus tuis, vulnera ejus sana. *Sana me Domine, & sanabor, salvum me fac, & salvus ero. A te solo (exponit Hugo) peto medicinam, qui solus es vera medicina.*

Tu ergo qui solus es medicina, desperatam plagam curare potes, & antiquas restaurare vires. Sana ergo pretiosā sanguinis tui medicinā languentem Ecclesiam, conforta debilem, recrea afflictam, ut de infirmitate & plaga sua confurgens, pristino vigori, & decori restituta, & induta vestimentis gloriæ suæ, in occursum sponsi sui exultabunda, filiorum cincta multitudine procedere, & cum ipso feliciter, & perenniter regnare valeat, Amen.

Hugo Card. hic

Jerem. c. 17. 4. Hugo Card.

DISCUR

DISCURSUS XXIV.

Lamed.

O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor, sicut dolor meus. *Thren. c. 1. v. 12.*

DE ANIMA.

Dolor, seu contritio animæ per peccatum à Deo separata, qualis, & quàm efficax sit?

Solent magnatib; sumptuosa poni Epitaphia, in quibus plerumque compellatur, & sistere jubetur viator: *Sta viator.* Epitaphium quoddam viatoribus propositum videtur in his verbis: *O vos omnes, qui transitis &c.* Et quidem ad literam hoc Epitaphium sacræ, & devastatæ Soly-morum urbi positum existimat Cornelius. Sed tamen juxta mentem Doctoris Seraphici & Hugonis, vox est animæ penitentis, quæ vitijs aggravata, sed non omnino excæcata est, &c.

Cum enim anima peccatrix à Deo separata sit, & mortua, hoc ipsa sibi quasi Epitaphium

ponit: *O vos omnes, qui transitis attendite, & videte, si est dolor, sicut dolor meus: Quia nulla major desolatio (scribit in hunc passum Seraphicus) quàm separatio à Deo.* Hæc separatio terribilitatem mortis naturalis, animam à corpore separantis, longè superat, est enim illa respectu hujus, tantum umbra quædam. Uti observat Gregorius, in scriptura, mors carnis, dicitur umbra mortis: Quia sicut vera mors est, quæ anima separatur à Deo: ita umbra mortis est, quæ caro separatur ab anima. cum ergo mors hæc civilis, seu potius moralis, adeò sit terribilis & amara, non mirum, quòd anima

S. Bonav. in Thren. hic. Greg. 2. moral. c. 14. Mors naturalis umbra mortis. spiritualis mortis.

Bb 2

ma peccatrix tam lugubre sibi ponat Epitaphium, & con-
fiteatur: *Non est dolor, sicut dolor meus.*

Titulus autem Epitaphij hujus funestissimi, est *Lamed*, & teste Hugone, interpreta-
tur *Contritio*, de qua Thren: c. 2.

Magna velut mare contritio tua.
Cordis ergo contritio, & verus de peccatis dolor, meritò fronti peccantis, & pœnitentis animæ inscribitur, qui quidem in anima verè pœnitente talis est, ut asserere non vereatur, *non est dolor, sicut dolor meus.* Qualis ergo & quantus verus hic dolor, & contritio pœnitentis sit animæ, & quàm efficax, in præsentem exponam.

11. Ut omnia flumina præcipiti cursu devolvuntur ad mare, ita etiam omnes secum in illud fæces, & impuritates trahunt, unde mirum non esset, si mare sordium omnium fœtens efficeretur sentina, quòd tamen per motum, turbationem & fervorem, tanquam olla fervens, se purgat, & purificat. Impios quali mare fervens, vocat Isaias, in quod fluentes dulcium voluptatum, & deliciarum aqua, secum fœtidas trahunt sordes, quare fœtida scelerum cloaca, & sentina efficitur cor peccatoris, nisi vehementi se motu, conturbatione, & fervore purget. Sed quisnam hic motus, & fervens contur-

batio? Est pœnitentia (respondet Doctor meus Seraphicus) *Sic anima sicut quædam maris conturbatio; nam sicut mare non emittit immunditias, nisi turbatum, sic anima mea non emittit peccatum, nisi habeat in se pœnitentia & contritionis conturbationem, & motum.* Unde in Threnis dicitur: *Magna velut mare, contritio tua.*

Est autem hæc animæ pœnitentis conturbatio, seu motus contritionis, juxta Tridentini doctrinam: *Animi dolor, & detestatio de peccato commisso, cum proposito, non peccandi de cetero.* Suscipit autem hic dolor, majus & minus, non tantum in intensione fervoris, sed etiam in ipso conturbationis motivo; hinc dolor alius perfectus, imperfectus est alius. Dolor perfectus ipsa est contritio; imperfectus, attritio. *Attritio quid?* Ista ex metu magis servili, & interestato procedit, scilicet ex metu infligendæ à Deo pœnæ, v. g. gehennæ, privationis gloriæ, turpitudinis peccati, &c. Quo quidem dolore attritionis, peccator extra Sacramentalem confessionem in statum gratiæ non restituitur, bene autem accedente Sacramento pœnitentiæ, per quod ex attrito fieri dicitur contritus.

Perfectus autem dolor seu contritio, est dolor de peccato, *ut est offensa, & malum Dei;*
Ita

Thren. c. 2. v. 13.

Dolor sum
meus, con-
tritio.

Mare pur-
gatur in-
turbatione.

Isai. c. 57. v. 20.

Conc.
Trid. sess.
4. c. 4.

Attritio
quid?

Contritio
quid?

Ita communiter Theologi: Mittit hic dolor perfectus foras omnem timorem servilem, & interessatum, in charitate, & filiali timore radicans & fundatus, in Dei offensi se coniciens misericordem suum, cum proposito, saltem implicito, confitendi, & satisfaciendi. Cum filio enim prodigo in se reversus peccator, non de perpeffis in misero peccati statu angustijs, non de tolerata turpis servitutis miseria, non de amissis temporalibus bonis, & dilapidata hereditate, sed de offenso tantum Deo benigno patre, ex intimo dolet corde, altis ingemiscens suspiriis:

Seponit timorem servilem.

Luc. 15. v. 21.

Pater peccavi in celum, & coram te, & jam non sum dignus vocari filius tuus.

Rom. 5. v. 20.

Quandoquidem autem, ubi abundavit delictum, superabundavit gratia, hinc in maximis subinde peccatoribus, intensissima, perfectissima, & lacrymosissima invenitur contritio.

III.

Nam sicut ligna viridia (ait S. Bonaventura) reddunt aliquem humorem per virtutem ignis, sic peccatorum oculi, eructant virtute penitentiae humorem lacrymose compunctionis: Dum nempe considerata priorum delictorum foeditate, & ingratitude, nec non divina bonitate & charitate, gravitatem peccati, & injuriam Deo factam ponderant,

S. Bona v. diat. tit. 2. c. 1. Peccatores magni

ignem divini amoris concipiunt, & ardentius inde in peccati derestationem exardescunt, quod idem Seraphicus pulchre confirmat: Sicut ligna viridia, ^{Maximè} ^{subinde} ^{ardent a-} ^{mores Dei} qua sunt bene accensa, fortius ardent, vel calefiunt; Sic peccatores penitentes, qui sunt igne penitentiae vehementer accensi, fortius diligunt, sicut patet in Luca, ubi dicit Salvator; Cui multum dimittitur, ^{Luc. c. 7.} multum diligit.

Et quemadmodum quò plures collectæ ad distillandum sunt herbae, & vehementior ^{Lacryma} ^{distillant} suppositus fuit ignis, eò ardentiores, & copiosiores, distillant aqua, sic quò plures peccator collegit in corde culpas, eò copiosiores & ferventiores ^{Ex collat} ^{his pecca-} ^{to, & ca-} ^{lore amo-} ^{rii.} subinde distillant ex oculis lacrymarum rivi, si vehemens in corde contritio, & intensus accedat divini amoris ignis.

Hinc David quò graviore & plures accumulavit culpas, eò abundantiores fudit penitentiae lacrymas: ^{Psal. 118.} ^{v. 136.} Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.

Per lacrymabiles istos aquarum exitus mundandum se penitus, & dealbandum non frustra confidebat David: ^{Psal. 79.} ^{v. 9.} Asperges me hysopo, & mundabor, lavabis me, & super nivem dealbabor. Asperdes me hysopo, id est, humilitate penitentiae, & mundabor per contritionem, glossatur Hugo Card. ^{Hugo} ^{Card. hic} vel

Bb 3

Super nivem dealbans vel lavabis me aqua lacrymarum, & super nivem dealbor, id est, incomparabiliter ero albus, sine macula nigredinis peccati.

IV.

Imò non tantum peccati & culpa maculam vera & lacrymabilis contritio abluit, sed ipsam etiam delet poenā, prout Christus B. Brigitta hisce verbis contestatus est: Propter veram contritionē si perfecta, & stabilis fuerit, dimitto non solum peccatum, sed & poenam peccato debitam.

Etiā poenam delet.

Apud Lud Blofium in Monili Spir c. 1.

S. Bonav. Compend. Theol. ver 1. 6. c. 24

Vel ex parte charitatis.

Vel ex parte doloris sensibilis.

Quòdegregiè Seraphicus Doctor confirmat. Nota etiam, quòd contritio potest tantum intendi, quòd non solum culpa, sed etiam tota poena dimittitur. Hoc autem potest fieri dupliciter; Uno modo, ex parte charitatis, que displicentiam peccati causat, quia quando contingit, tantum charitatis intendi in actu, quòd contritio inde sequens, increbitur absolutionem ab omni poena. Alio modo fit in parte doloris sensibilis, que a voluntas in contritione excitat, quia ille dolor, quaedam poena est, que tantum potest intendi, quòd sufficiat ad deletionem culpa & poena. Hæc S. Bonaventura.

Exemplū.

La Mizza hom. 4. sum. 107.

Notabilem in hunc finem etiam at historiā insignis Prædicator Hieronymus Baptista Delanuzza, de aliquo peccatore, qui septennalem poenitentiam à Confessario sibi iunctam, nimis levem æstimans, graviozem petebat; Sed confessarius cognitā ejus ardenti

contritione, non aggravavit, sed minuit poenitentiam, septennali in triduanam commutatā. Sed crescente apud poenitentem scrupulo, & contritione, Confessarius non nisi ter dicendum Pater noster præcepit: Tantusque dolor cum arripuit ex immensa Dei misericordia, ut recitando primum Pater noster ad pedes Confessarii mortuus corruerit, cui sequenti nocte apparens ait: Nec quidem semel tetigi purgatorium.

Nota etiam est illa historia duorum latronum, qui ad mortem damnati, ex ferventi S. Vincentij Prædicatione tantā contra peccatum perpetratum contritione exarserunt, ut finito sermone, cum illos ad sententiam velle ad ducere executionem, flammæque tradere, remoro velo in carceres repererint immutatos.

Non minus famosum illud est, quod in vita Paduani nostri Chron. p. 1. l. 5. c. 10. ri Antonij legitur, de quodam, qui tantam de peccatis conceperat contritionem, ut præsingulibus, & lacrymarum copia, peccata profari non posset, cui vir Seraphicus peccata scriptis mandanda præcepit. Sed cum conscriptam sanctus vir schedam aperuisset, omnia peccata divinitus deleta invenit, ex quo miraculo animam illam poenitentem ardentibus contritionis lacrymis super nivem dealbatam & æquè à poena ac culpa solutam collegit.

Quare

Aliud de latronibus à S. Vincentio.

Chron. p. 1. l. 5. c. 10.

Aliud cum S. Antonio.

Lacryma
secundus
baptismus
Hugo in
Matth.
c. 5.

Quare non immerito contritio
vera, & poenitentia, alter bap-
tismus nominatur. Quid enim
est aliud (testatur Cardinalis à
Caro) lavacrum lacrymarum,
quam secundus baptismus? Quo
scilicet non culpa tantum, sed
& ipsa debita deletur poena.

V.

Cum ergo tantæ efficaciam
sit fervens, & verus actus
Contritionis, illius exercendi
praxin toto conatu, addiscere,
& illi assuescere studeamus, per
quem omnes antea vitæ mac-
ulas non solum abluere, sed
in abyssum demergere omnes
malas concupiscentias valemus.

Exod. c
10. v. 12.

Locusta
sientes

Glossa
Ord. hic.

Concupis-
centia &
peccata.

Contritio
ventus.

Per ventum urentem contra
Pharaonem levata fuerant lo-
custæ, quæ universam terram
superficiem contegentes, om-
nia devastabant. Poenitente
tamen impio rege, Deus flare
fecit ventum ab occidente vehemen-
tissimum, & arreptam locustam
projecit in mare rubrum: Non re-
mansit nec una quidem in cunctis fini-
bus Egypti. Locustæ (ut ait Ili-
dorus in glossa Ordinaria) pro-
mobilitate levitatis accipiuntur, tan-
quam vagæ, & salientes animæ pro
voluptate sæculi: Vel ipsas etiam
leves, vagas, & salientes animi
concupiscentias & voluptates
dicere possumus, quæ depas-
cuntur omne animæ meritum;
& virtutum flores ac fructus,
Sed quid remedij? Spiret ab
occidente ventus vehementis-
simus, & locustas projiciat in

mare rubrum. Sed quale hoc
mare, qualis ventus?

Non alius planè, nisi ille, de
quo Psalmista testatur, in spiri-
tu vehementi, conteres naves Thar-
sis. Nempe teste Seraphico
nostro Ullisiponensi, contritio
dicitur spiritus. In spiritu contri-
tionis conterit Dominus naves Thar-
sis; omnem scilicet diaboli ar-
maturam; Glossa Ordinaria no-
tat, quod interpretatur Tharsis,
exploratio gaudij, per naves ergo
Tharsis intelligit, discursores, in
diversis experimentis, gaudia mundi
explorantes, vel ipsam pecca-
minosam vani gaudij, & vo-
luptatis explorationem intelli-
gere aptè possumus: Has ergo
naves Tharsis, quasi locustas
in vento & spiritu vehementi
contritionis conterere, & in
mare rubrum projicere, & de-
mergere debemus, nempe in
mare rubrum, & pelagus pro-
fundissimum passionis Christi,
in quo omnes non modò parvæ
locustæ, & noxæ veniales, sed
etiam magnæ & armatæ naves
Tharsis, & enormissima pec-
cata, & habituata vitia ita pe-
nitentia demerguntur, & absor-
bentur, ut ne vestigium quidem
eorum amplius, tanquam in
profundo mari absorptorum
appareat, ita in abyssum pro-
fundatâ culpâ, ut simul suffocet
tur & poena. Oportet autem, ut
ventus sit vehementissimus, ab
occidente flans, contritio scili-

cet

Submer-
guntur
peccata
per ven-
tum con-
tritionis.

Etiam *Etiam*
pœna. cet totis viribus se à creatura
avertens, & ad Creatorem se
convertens; Quæ tantæ est
virtutis & efficaciam, ut illumi-
natus Thaulerus dicere non ve-
reatur: *Ioann.* *Thaul. n.* *fitur c. 1.* Posset quis brevi spatio, ex
vero Dei amore, cum tanta displi-
centia ac sui ipsius indignatione, seu
aspiratione, purè a d. Dei gloriam,
seipsum ab omni peccato, tam stre-
nuè, ac fortiter avertere, ut cuncta
ei peccata sua, etiam cum pœna di-
mitterentur, ita ut si sic mori eum
contingeret, ad Deum sine medio e-
volaret, licet etiam totius mundi
peccata solus admisisset. Hæc
Thaulerus.

VI.

Exercitiu
contritio-
nis securis-
simus.

Hanc ergo ob causam maxi-
mè contritionis actibus exer-
cendis incumbere debemus;
Est enim hoc exercitium non
tantum delendis culpis & pœ-
nis efficacissimum, sed etiam à
dolosa inimici infernalis infes-
tatione & fraude securissi-
mum, à quo subinde viri san-
cti, & contemplativi se abstra-
hentes, & alijs altis contem-
plativis exercitiis inhaerentes,
dum de spiritu contritionis re-
miserunt, turpissimè ab hoste
maligno prostrati sunt.

Facit ope-
ra merito-
ria.

Deinde cum contritio ho-
minem in statum gratiæ repo-
nat, ac opera eius Deo grata, &
meritoria faciat, maximè con-
sultum, in principio orationis
ac aliorum piorum exercitio-
rum, actum contritionis præ-
mittere, quo non tantum vagæ

& salientes locustæ concupis-
centiarum, & distractionum,
tanquam spiritu, & vento ve-
hementissimo in mare rubrum
demergantur, sed etiam subse-
quentia opera, Deo grata, &
meritoria fiant.

Accedit, quòd communis
quidem sit sententia, in con-
fessione sacramentali pœnitent-
tem de attrito fieri contritum,
cum tamen hæc sententia non
sit de fide, idè per contritio-
nem nos de salute securos red-
dere debemus. Præterquam
quòd conando attritionem eli-
cere, facilè dolor tantum nat-
uralis producat, ex respectu
infamiam, jactura bonorum, &c.
causatus sine supernaturali ad
Deum conversione, qui dolor
cum naturalis, & attritio tan-
tum putata sit, nec ad justifica-
tionem, nec sacramentalem
confessionem sufficit. Cone-
tur ergo quisque elicere con-
tritionem perfectissimam, &
tamen vereatur tremens, ne in
attritionem declinaverit.

Maximè autem exercendis
contritionum actibus quis infi-
stere debet, ut ijs in casu neces-
sitaris, & imminente improvi-
so mortis periculo uti possit,
ille enim qui usum contritionis
non habet, tepidis tantum at-
tritionum actibus assuetus, in
casu necessitatis conturbatus,
vix actum contritionis eli-
ciet.

Attritio
non facit
de salute
securum.

Attritio
ne tantum
assuetus.

In casu
cessitatis
vix elicit
et contri-
tionem.

ciet, pro contritione attritione arripens.

VII.

Evenire solet ejusmodi peccatori, quod illi medico forensi, qui duas tiriaca species habebat, unam veram, & incorruptam; viliozem alteram, & falsificatam, hanc spectatori- bus venalem proponebat, alteram sibi curando reservabat. Accidit ergo, ut semel coram spectatoribus speciem daturus vendendae tiriaca, hausto veneno per tiriacam veram more solito sibi mederi pararet, in perplexitate autem animi, viliozem, & mixtam tiriacam apprehenderet, qua cum hausto veneno esset insufficiens, obtumescens interiit. Tiriaca pretiosissima, & praesentissimum contra omnia peccati venena, remedium est contritio: Attritio vero tiriaca quidem etiam est, non pura, sed mixta, & minus efficax, non nisi accedente Sacramento culpam expellere potens. Ille ergo qui in confessione sacramentali hac tantum imperfectiori tiriaca, & dolore uti consueverat, adventante subitaneo mortis periculo, naufragij, catarrhi suffocativi, &c. optat quidem efficacem contritionem elicere, & vera hac tiriaca expellere e corde, culpa venenum, sed in confusione, & ex antiqua consuetudine (cum contritionis usum non habeat) attritionem

arripit, & in statu peccati existens, si cum attritione decedat, aeternum perit. *Nisi enim poenitentiam habueritis (virtutem scilicet poenitentiae, qua est vera, & pura contritio) omnes simul peribitis.*

Luc. 13. v. 3.

Nec quisquam sibi persuadeat esse veram contritionem illis tam facilem, qui in vita illius usum non habuerunt, est enim actus perfectissimus, & velut tiriaca, ex pretiosissimis virtutum, fidei, spei, charitatis, humilitatis, timoris filialis, &c. ingredientibus compositus, cujus proinde praxis per totam vitam exercenda est, ut ea in necessitate, & mortis articulo facilius valeat exerceri.

Contritio est a suis arduis.

Ad exercendum igitur, & elicendum ardentem contritionis actum, fac tibi planctum amarum, & coram Christi Crucifixi imagine, te siste, oculis coronatum spinis, & inclinatum caput, manus & pedes conclavatos, cor lancea vulneratum & apertum, totum corpus vulneribus laceratum probe, & viva fide inspice, & nimiam charitatem, qua dilexite, perpende, cum gentium doctore expendens, *quoniam dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.* Considerata ergo infinita Dei erga te charitate, oculos ad tuam converte infidelitatem, perfidiam, & ingratitude, qui toties contra Deum pro te do-

VIII.

Quomodo contritio elicenda?

Galat. 2.21 v. 20.

P. Franc. Josephi Op. IV.

Co

lorose

lorosè patientem, & morientem recalcitrasti, conculcato ejus pretioso sanguine. Ex probra tibi illud Deuteronomij, *Deum, qui te genuit, dereliquisti, & oblitus es Domini Creatoris (adde & amorosissimi redemptoris) tui?*

Deut. c. 32.

Expendi quoque monet Thaulerus, quòd Deus interim plurimos justo quidè, & equissimo iudicio, tartareis flammis immerferit, qui tot haud quaquam scelera, quot ipse, commiserunt, ipsaque meliores fuerunt.

Io. Thaul. Inquit. c. 1.

His ita consideratis, & probè perpensis, fac alto cordis suspirio flare ventum vehementissimum, spiritum scilicet contritionis, & in spiritu vehementi contere naves Tharsis. Vehementem enim animi motum & concitationem, si non physicum, saltem moralem requirit contritio, quæ etiam plerumque in externas se potentias effundit; Unde notat Seraphicus, quòd Esau neglectis primogenitis, & paternâ benedictione, Irrugit cla-

In spiritu vehementi. c. 6.

Gen. c. 27 more magno quare præfatus Doctor infert: Peccator debet rugire contra peccatū. Hinc etiam Christus quatruiduanum Lazarum (qui peccatoris inveterati erat typus) resuscitaturus, infremuit spiritu, turbavit seipsum, lacryma-

Ioan. c. 11 v. 33.

tus est .. elevatis sursum oculis, voce magna clamavit, &c. Ostendens quid agendum sit ijs, qui in sepulchra mala consuetudinis, qui lapide obstinationis pressi sunt. ait Bonaventura.

S. Bonaventura. Serm. 2. Dom. 17. Trias.

Nempe quòd infremere spiritu, lacrymari, & elevatis in cælum oculis, rugire, & cum filio prodigo exclamare debeant: Pater peccavi in cælum, & coram te, & jam non sum dignus vocari filius tuus. Vel cum Propheta regio. Peccavi. Cum publicano humiliato: Deus propitius esto mihi peccatori. Cum cæco juxta viam: IESU Fili David, miserere mei. Attendite & videte, si est dolor, sicut dolor meus!

Augustinus. contritionis.

Giesu d' amor acceso, che mai t' haveffi offeso!

O IESU amantissime, Ab nunquam offendissem te!

Sic ergo clamando, rugiendo, turbando teipsum, infremendo in spiritu vehementi, naves Tharsis & locustas, ut nec una remaneat, omnia scilicet peccata & culpas, quantumvis graves & enormes in mare rubrum demerges, & dum magna erit, velut mare contritiae tuae, erunt in mari viae tuae, quibus securus pertranseas ad terram promissionis caelestis patriæ, Amen.

DISCUR.